

DRYP

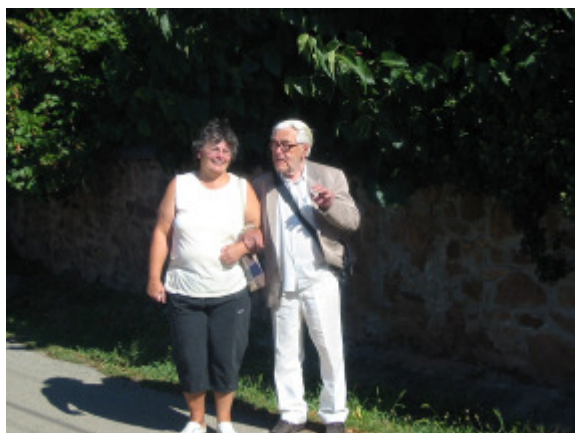
MIRŐL MI JUT AZ ESZEMBE

június végén, július küszöbén

Idén egybeesett a Medárd a Pünkösddel. A május sem fukarkodott a csapadékkal s jutott június elejére belőle. Medárd napra viszont inkább nyári, harmincöt fokos meleggel cserélte le a medárdos esőt. Felénk legjobban a gyomok nőttek a sok esőtől és melegtől, nem is győztük kaszálni. Az országos pocokinvázióból ugyan kimaradtunk, helyettük viszont a lőtücskök igyekeztek pótolni kártevő voltukat. Szomszédunk mindent bevetett ellenük, kapát, vegyszert s a tyúkjait, nem sok eredménnyel. Mióta a kukorica darálékra felhordott rovarölő szert betiltották az Unió tagállamaiban, errefelé már nincs is félnivalójuk a lótetveknek.

Mi a kertben egy másik csalival próbálkoztunk ellenük. Szerves trágyával. Úgy tűnt ennek kedvéért még zsenge palántákról is lemondtak és inkább a trágya kupacok alatt gyülekeztek. Onnan könnyűszerrel összegyűjthetők szomszédasszonyunk tyúkjainak öröme. Merthogy nincs horgász a faluban, pedig sok szép tó vesz körül minket.

Kerti jelentésem ezzel véget is érhetne, hiszen csak az öreg cseresznyefán piroslik néhány esőtől felrepedt gyümölcs, a többiek inkább erőt gyűjtenek a következő évre. Az idén a szamóccással sem nevezhetnénk be egy termelési versenybe. Aprópó, szamóca. Legutóbb körbejártam a nevezéktanát, mégis kimaradt belőle a szeder – emlékeztetett rá levélben író barátom. Merthogy Arany János feketén bólingató eperfáját, van, ahol szederfaként is emlegetik. A szeder pedig a rózsafélék családjába tartozó kúszó, tövises növény, amire sem a cserje, sem a bokor meghatározás nem igazán illik, inkább bozótnak nevezném. Ez persze nem szerepel a botanikusok szótárában, pedig a közeli erdőszélén terpeszkedő szedresre leginkább ez jellemző. Hoztam is belőle a kerítés tövébe, hátha jó szűrős, élő sövény válik belőle majd egykoron.

Lovasi törökszeder fa alatt

Azt már csak szemlesütve merem hozzátenni, nehogy megsértsem a sok jó-szándékú nemesítőt, hogy termése mennyivel íz-gazdagabb a természetett tüskétlen nemesített társainál.

Szeder, eper, szamóca

A szamóca–eper kérdést talán megválaszoltuk legutóbb, de nem így az eper–szederét.

Ehhez segítségül hívom Sonnevend Imre Honismeretben megjelent írását, amelyben egyéb tudnivalókra is lelhetünk a hazánkban már igen ritka fekete szederfáról (*Morus nigra*), ismertebb nevén török, vagy savanyú szederről, amely nem tévesztendő össze a lila, édes ízű termést is hozó fehér szederfával (*Morus alba*).

„Először is az eperfa és szederfa elnevezés körül kell egy kis rendet rakni.” – olvasom az „*Ismeri-e még egyáltalán valaki hazánkban a savanyú (bécsi) szeder/eperfát?*” című cikkében, majd így folytatja – „Fontos tudni, hogy a „fái” [fán termő] eper- vagy szederfa nem azonos a hibridogén eredetű, nagytermésű, széltében természetett földi eperrel-szamóccával (*Fragaria x ananassa*), de ugyancsak nem azonos az árokpartokon, nedves erdőkben, sőt szántókon is gyakran előforduló, tüskés indájú, földön kúszó, szürkés-kék termésű hamvas szederral (*Rubus caesius*). Ugyancsak szeder névvel illeti a magyar nyelv a nálunk nagyméretű, 1-2 méter magasra megnövő, vastag, erős hajtású, tüskés bokor formájában megjelenő szeder (*Rubus*) nemzetség számos fáját is (pl. a leggyakoribb *Rubus fruticosus*). Ezek a szederbokrok, amelyek erdei parlagokon, legelők szélén, erdők naposabb helyein nőnek és akadályozzák több méteres lehajló, tüskés hajtásaikkal az erdei munkát és a kirándulók mozgását, augusztus végén igen kitűnő szörp alapanyagot nyújtó, csillogó fekete termést adhatnak.” Eddig rendbe is lennék, már csak annyival egészíteném ki az idézetet, hogy „azt viszont fontos tudni, hogy a fehér eper/szederfának mindig édes termése van, ami viszont lehet sárgásfehér, rózsaszín vagy feketés piros is. Az egyik fa ilyen termést hoz, a másik meg amolyan, de botanikailag mindkettő *Morus alba!*” Rendben is lennék, ráadásul a savanyú és az édes is *Morus* nemzetség, a nép mégis a savanyút szederként az édeset pedig eperként emlegeti.

Ma már csak azt sajnálom, hogy régi gyümölcsfákra vadászván, nem sikerült hozzájutnom egy savanyú szeder oltványhoz, hogy az majd egykor zsák falusi kertünk díszévé váljon.

